

N:o 119.

Af herr vice talmannen S. Nilsson i Efveröd, om ändringar i §§ 3, 10 och 11 i förordningen angående villkoren för tillverkning af brännvin den 13 juli 1887.

Vid sistförflutne riksdag väckte jag motion n:o 88 i Andra Kammaren i syfte att få förbud att tillverka brännvin af en del utländska sädeslag samt om vidtagande af åtgärder för åstadkommande af export af brännvin. Denna motion erhöll då icke tillräckligt understöd för att kunna vinna Riksdagens bifall. I stället beslöts att sätta tull på majs, för att bland annat i någon mån undanrödja de olägenheter, som uppkommit genom dess användning vid bränvinstillverkning. Då jag nu åter upptager denna fråga får jag jemte de skäl för mina förslag, som här nedan framställas, hänvisa till motiveringen af ofvan nämnda motion.

Genom de under senare åren allt lägre spanmålsprisen har det blifvit möjligt för bränvinstillverkare i landet att af hvete, råg, majs och melass, som till hufvudsakligaste del införskrifvas från utlandet, bereda en högst betydande del af det brännvin, som i landet tillverkas. Derigenom har ett öfverskott i tillverkningen uppkommit, så stort att det i nederlag och i enskildt upplag hållna brännvinet den 1 sistlidne oktober beräknades utgöra 5 à 6 millioner kannor vid 50 procents styrka. Detta har i sin ordning verkat ett prisfall på brännvin, i vissa orter af landet ända till 1 krona 27 öre kannan, hvilket, om skatten frändrages, utgör omkring 22 öre kannan såsom ersättning för produkter, arbetslöner, bränsle och andra omkostnader. Detta prisfall har i sin ordning gjort att potatispriset sjunkit; det har efter den 1 sistlidne oktober vexlat mellan 2 kronor 50 öre och 3 kronor för 9 kubikfot.

För hvar och en, som med uppmärksamhet iakttagit detta förhållande, måste det vara klart, att ett sådant tillstånd skall verka i högsta grad skadligt för jordbruket; bränvinstillverkaren har såsom sådan hvar-

ken nytta eller skada deraf. Ett berättigadt missnöje häröfver har också gjort sig gällande hos landets jordbrukare. Än mer berättigadt synes detta missnöje vara, då man betänker, att det brännvin, som på så sätt åstadkommes af till stor del utländska produkter, måste konsumeras inom landet, enär staten icke på nämnvärdt sätt sörjt för export af öfverskottet.

Den senast utgifna officiella statistiken öfver bränvinstillverkningen i landet visar, att under tillverkningsåret 1884—1885 till beredning af brännvin användts: 720,402 kilogram hvete, 6,524,950 kilogram råg, 15,695,651 kilogram majs samt 2,189,636 kilogram ärter, ris, darry och melass samt för året 1885—1886: 387,685 kilogram hvete, 7,891,153 kilogram råg, 12,573,603 kilogram majs samt 1,173,415 kilogram ris och melass — allt hufvudsakligen utländska produkter, af hvilka erhållits mer än en tredjedel af landets hela tillverkning. Äfven under de nuvarande låga prisen på potatis användes utländska sädesslag för tillverkning af brännvin, ehuru det icke sker i så stor mängd som under föregående år.

Vid senaste riksdagen beslöts tull å majs, hvarigenom under nuvarande låga pris på råg införseln af majs till vårt land för bränvinsbränning nära nog upphört. Man har nu anledning förmoda, att vid denna riksdag tull blir åsatt äfven andra sädesslag, hvarigenom deras import och dermed äfven användning vid tillverkning af brännvin skulle förebyggas. Men om, såsom man har skälig anledning antaga, tullsatserna blifva bestämda »i närmaste öfverensstämmelse med bevillningsutskottets förslag» vid förra årets första riksdag, så har man ingen säkerhet för att det med tullsatserna afsedda ändamålet skall vinnas, eller att någon minskning i användningen af utländsk spanmål för bränvinstillverkning skall följa deraf. Endast genom en mycket hög tull på spanmål eller förbud att använda spanmål till bränvinsbränning är det, man kan hindra den utländska säden att vandra i vårt lands bränvinspannor. Ty så snart skäliga pris på brännvin uppstå, är fältet öppet för bränvinstillverkning af den i pris mer och mer nedgående utländska säden.

För att under närvarande förhållanden i verkligheten kunna förekomma användningen i Sverige af utländsk spanmål för tillverkning af brännvin lärer således ingen annan utväg nu finnas — om man ej vill höga tullsatser — än förbud att tillverka brännvin af sådana slag af spanmål, som ej äro nödvändiga dertill. I likhet med hvad jag i förut omnämnda motion uttalade vid sistlidne riksdag, skulle jag helst önskat, om förbudet kunnat sträcka sig endast till den utländska spanmå-

len. Men då man deremot gör den måhända berättigade invändningen, att öfvervinneliga svårigheter förefinnas för att kunna kontrollera och skilja vissa slag af den utländska spanmålen från den svenska, och då ett än mer talande skäl kan framställas mot detta förslag, att nemligen den svenska spanmålen då skulle komma att användas till bränvinsbränning och den utländska för andra landets behof, så vill jag, med öfvergifvande af nämnda förslag, hemställa att Riksdagen måtte besluta följande tillägg till § 3 af kongl. förordningen d. 13 juli 1887 om tillverkning och destillering af bränvin:

Äfven må användas alla slags råämnen utom hvete, råg, majs, ris eller andra sådana, som äro af beskaffenhet, att de icke kunna inom landet allmänligen alstras.

Bränvinstillverkningen har alltid betraktats hufvudsakligen som en binäring till jordbruket och har äfven hittills i allmänhet så utöfvats. Ett eller annat undantag finnes dock, då handteringen utöfvas mera som fabriksnäring, nemligen vid de brännerier der den största dagliga tillverkningen eger rum. Det är helt naturligt, att det affall, som uppkommer vid bränvinstillverkningen, bäst kan användas för jordbruket, som är i tillfälle att deraf draga den största nytta. Då man nu har den förhoppningen, att bränvinskonsumtionen fortfarande skall minskas och öfverproduktion af bränvin således äfven framdeles är att befara, måste man tillse, genom hvilka medel denna öfverproduktion lämpligen bör kunna minskas äfven på annat sätt än nyss föreslagna. Med tanken på att bränvinstillverkningen bör i främsta rummet bevaras såsom binäring till jordbruket, och för att förebygga, att de små brännerierna, som bedrifvas hufvudsakligen för jordbruksnäringens befrämjande, duka under i täflan med de större, som mera äro afsedda för fabriks-handtering än till jordbrukets bästa, och äfven för att derigenom föranleda minskning i bränvinstillverkningen i landet, vågar jag föreslå den förändring i ofvan nämnda förordning,

att i dess § 11 siffran 5,000 måtte ändras till 3,000, och att följaktligen den, som i dagligt medeltal under tillverkningsåret tillverkar mer än 3,000 liter beskattbart bränvin, skall för öferskottet erlägga 10 öre högre skatt för hvarje liter sådant bränvin än den skatt, som i § 10 bestämmes.

Bränvinstillverkningen är i vårt land den näring, som är på samma gång högst beskattad af alla, hvarigenom den ock utgör en af statsverkets största inkomstkällor, och den som åt jordbruket bereder en mycket stor afsättning åt dess produkter. Den är emellertid i afseende på försäljningen af den genom densamma vunna produkten besvärad af större inskränkningar och tvångsbestämmelser än någon annan näring. Man tillåter tillverkningen men knappast försäljningen inom landet. Då nu varan icke kan försäljas utom landet, så måste tillverkaren underkasta sig det genom vår lagstiftning tillskapade monopolets till och med hänsynslösaste fordringar. Då väl ingen möjlighet förefinnes att för närvarande upphäffa dessa inskränkningar, och då näringen lemnar statskassan så betydande tillflöden, läser man väl ej kunna anses vara obillig i sina anspråk, om man begär här likasom i andra länder, der bränvinstillverkningen drifves i stor skala, att staten gör något för att underlätta exporten af varan till utlandet och dymedelst i viss mån aflyfter de band, som äro lagda på denna näring. Då nu en ytterligare skatteförhöjning å bränvinstillverkningen af Kongl. Maj:t blifvit ifrågasatt för fyllande af statskassans behof och brännerinäringen, ifall förslaget antages, derigenom ytterligare försvåras, men Riksdagen efter all sannolikhet kommer att finna andra utvägar för fyllande af detta statens behof, vågar jag hemställa, att den nu föreslagna skatteförhöjningen i stället måtte få användas för befrämjande af export af bränvin till utlandet. Jag föreslår derföre,

att 3:dje momentet af 10 paragrafen i ofvannämnda förordning måtte få den förändrade lydelsen att vid utförsel af bränvin må, efter hvad särskildt derom blifvit stadgadt, en restitution åtnjutas af 6 öre för hvarje liter renadt och 5 öre för hvarje liter icke renadt bränvin vid normalstyrka utöfver den skatt, som kan varda antagen.

De förändringar i särskilda författningar, som torde blifva en följd af dessa förslag, torde af bevillningsutskottet föreslås.

Stockholm den 29 januari 1888.

Sven Nilsson.
